

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ
ВАЗИРЛИГИ**

**НАМАНГАН МУҲАНДИСЛИК- ҚУРИЛИШ ИНСТИТУТИ
“ҚУРИЛИШ” ФАКУЛТЕТИ**

“БИНО ВА ИНШООТЛАР ҚУРИЛИШИ” КАФЕДРАСИ

ДИПЛОМ ЛОЙИҲА ИШИ

ТУШУНТИРУВ ЁЗУВИ

**Мавзу: Наманган шаҳри худудида жойлашган мактаб биносини
реконструкция қилиб тикувчилик цехига ўзгартириш лойиҳасини ишлаб
чиқиш**

Битирувчи:

Пўлатов Мадамин

Диплом лойиҳа иши раҳбари:

Ш.Ҳақимов

Наманган

Кириш

Мамлакатимиз инсон манфаатлари, ҳуқуқ ва эркинликлари юксак қадрият бўлган ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётига асосланган ҳуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамият барпо этиш йўлидан изчил ривожланиб бормоқда. Иқтисодиётимизнинг турли соҳа ва тармоқлари ўртасидаги мутаносибликнинг кучайиши ҳамда барқарор ўсиш суръатларининг таъминланиши натижасида аҳоли даромадлари, турмуш даражасининг сезиларли равишда ошиши эртанги кунга бўлган ишончимизнинг тобора мустаҳкамланиб боришига замин яратмоқда.

Кейинги йилларда республикада қишлоқ аҳоли пунктларининг меъморий қиёфасини яхшилаш, намунавий лойиҳалар бўйича яқка тартибда уй-жойлар қуриш ҳисобига қишлоқ аҳолисининг ҳаёти даражаси ва сифатини ошириш, қишлоқда муҳандислик ва транспорт коммуникацияларини, ижтимоий инфратузилма объектларини жадал ривожлантириш бўйича кўламли ишлар амалга оширилди. Фақат 2009-2016 йилларда қишлоқ жойларда 1308 турар жой массивида умумий майдони 9 миллион 573 минг квадрат метр бўлган 69 557 та шинам уй-жой қурилди. Қишлоқлардаги 83,5 мингдан ортиқ оиланинг яшаш шароити яхшиланди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "2017-2021 йилларда қишлоқ жойларда янгиланган намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастури тўғрисида"ги қарорига асосан мамлакатимиз инсон манфаатлари, ҳуқуқ ва эркинликлари юксак қадрият бўлган ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётига асосланган ҳуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамият барпо этиш йўлидан изчил ривожланиб бормоқда. Иқтисодиётимизнинг турли соҳа ва тармоқлари ўртасидаги мутаносибликнинг кучайиши ҳамда барқарор ўсиш суръатларининг таъминланиши натижасида аҳоли даромадлари, турмуш даражасининг сезиларли равишда ошиши эртанги кунга бўлган ишончимизнинг тобора мустаҳкамланиб боришига замин яратмоқда.

Президентимизнинг 2016 йил 21 октябрдаги "2017-2021 йилларда қишлоқ жойларида янгиланган намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастури тўғрисида"ги қарорига биноан 2017 йилда барпо этилаётган 15000 та уй –жойни молиялаштириш вазифаси 6 тта тижорат банкларига юклатилди. Шулардан 5625 таси "Қишлоқ қурилиш банк" томонидан буёд қилиниши мўлжалланган бўлиб, бунинг учун аҳолининг 181.9 миллиард сўмлик, аҳолига маиший техника ва ошхона анжомлари, электржихозларини харид қилиш, тадбиркорлар учун аҳолига хизмат курсатишга 6.5 миллиард сумлик ипотека кредитлари берилиши, касаначилик учун эса 53.3 миллиард сўм қурилиш ишлари олиб борилиши режалаштирилган.

2017-yilda ijtimoiy sohaga Davlat byudjeti jami xarajatlarining 59,1 foizi yoki o'tgan yilga nisbatan ko'proq mablag' ajratiladi. Jumladan, ta'lim-tarbiya sohasiga

davlat byudjeti xarajatlarining 33,7 foizi, sog'liqni saqlash tizimiga 14 foizi yo'naltiriladi. Ta'lim-tarbiya sohasini ta'minlash va rivojlantirish sarf-xarajatlari o'tgan yilga qaraganda 16,3 foizga, sog'liqni saqlash tizimida 16 foizga ko'payadi.

38 ta tuman tibbiyot muassasalarining bolalar b'limi va tugrukhona majmualarini rekonstruktsiya qilib, muammal ta'mirlash va jixozlash kuzda tutiladi hamda Respublika tayanch-harakatlarni tizimi kasalliklari bolalar reabilitatsiya markazi kasalliklari bolalar reabilitatsiya markazining 100 y'rinli davolarni-tashxiz korpusini qurish va jixozlash rejalashtirilgan.

Biz mamlakatimiz ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning joriy va istiqbolli chora-tadbirlarini belgilashda jahon moлияviy inqirozi oqibatlarining ta'sirini har tomonlama hisobga olishimiz, iqtisodiy rivojlantirish dasturlarini ushbu jaraenlar ta'siri nuqtai-nazaridan shakllantirishimiz va ularni izchil amalga oshirishimiz taqozo etiladi. Bu boradagi chora-tadbirlar birinchi Prezidentimiz I.Karimovning «Jahon moлияviy-iqtisodiy inqirozi, Ўzbekiston sharoitida uni bartaraf etishning y'llari va choralari» nomli asarlarida keng va batafsil baen qilib berildi.

Mamlakatimizda barqaror va samarali iqtisodiy shakllantirish borasida amalga oshirib kelinaётган islohotlar bugungi kunda uzining natijalarini namoen etmoqda. Jumladan, kiska vaqt ichida iqtisodiy chuqur tarkibiy u'zgarishlarni amalga oshirish, aholi daromadlarining u'shini ta'minlash, samarali tashqi savdo hamda investitsiya jaraenlarini kuchaytirish, qishloq x'jaligini isloq qilib, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasini barqaror rivojlantirish, bank-moлия tizimi faoliatini mustahkamlashda ahamiyatli yuqular qulga kiritildi.

U'rgan yilda, Namanganda 2015 yilda viloyatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yunlari hamda 2016 yilga muljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor vazifalariga bag'ishlangan faollar yig'ilishida ta'kidlandiki, mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish borasida olib borilaётган izchil islohotlar samarasi Namangan viloyatida ham u'z ifodasini topganligi. Xususan, 2015 yilda yilgi hududiy mahsulot hajmi 8,7 foiz, sanoat mahsulotlari ishlab chikarish 14, qishloq x'jaligi mahsulotlari etishtirish 5,9, kapital q'yilmalar 5,9, qurilish-montaj ishleri 11,1, chakana savdo aylanmasi 12,9, jami xizmatlar kulami 13,2 foiz u'sdi. Byudjet mablag'lari hisobidan 88 milliard s'mlik qurilish-montaj ishleri bajarildi. Jumladan, 5 so'glikni saqlash muassasasi, 19 umumta'lim maktabi, 8 kasb-xunar kolleji, 16 bolalar sporti inshooti, jami 89 ijtimoiy ob'ekt qurilib, foydalarni topshirildi. 34 qishloq aholi punktida toza ichimlik suvi ta'minoti yaxshilanganligi.

Namunaviy loyiha asosida 25 massivda 848 zamonaviy uy-joy barpo etilib, ushbu hududlarda 52,6 kilometr ichimlik suvi, 19,2 kilometr elektr, 21,6 kilometrlik gaz tarmoni tortildi. 27,8 kilometr ichki y'llar qurilganligi. Erdan samarali foydalanmaётган 1 ming 987 fermer x'jaligi

негизида ер майдонини мақбуллаштириш асосида 3 минг 775 янги фермер хўжалиги ташкил этилди.

Бинолар ва иншоотлар қурилиши кафедра томонидан «**мактаб биносини реконструкция қилиб тикувчилик цехига ўзгартириш лойиҳасини ишлаб чиқиш**» биносини лойиҳалаш мавзусида диплом лойиҳасини бажариш вазифаси берилди. Унда қурилиш меъморчилиги бўлимида бинонинг ҳажмий-режавий ечими, конструктив ечими, зилзилабардошлигини таъминлашга қаратилган ечимлар қабул қилинган. Атроф муҳит муҳофазаси бўлимида атроф муҳитга ташланаётган чиқиндилар туралари ва уларнинг бартараф этиш йўллари тадбирлар, хаёт фаолияти хавфсизлиги бўйича меъёрлар асосида қоида ва тавсиялар ишлаб чиқилган. Шу билан бирга ҳисоб конструктив, қурилишни ташкил қилиш ва режалаштириш, қурилиш иқтисодиёти бўлимлари топшириқ асосида ишлаб чиқилди.

Лойиҳалаш учун умумий маълумотлар

Наманган шаҳри Нуробод даҳаси ҳудудида жойлашган 53 мактаб биносини реконструкция қилиб тикувчилик цехига ўзгартириш лойиҳасини ишлаб чиқишда дастлабки маълумотлар йиғилди: ШНҚ 2.08.02-09*- жамоат бинолар ва иншоотларига асосан Бино классификацияси – II; бино узокқа чидамлик даражаси – II; Асосий юк кўтарувчи конструкциялар ёнғинбардошлик даражаси – II.

Қурилиш майдонининг иқлимий маълумотлари ҚМҚ 2.01.01-94 “Лойиҳалаш учун иқлимий ва физикавий маълумотлар” асосида олинди.

Ушбу лойиҳа ҚМҚ асосида ишлаб чиқилган бўлиб, бундан ташқари уларга мос ҳолда бино эксплуатацияси давомида портлаш ва ёнғин хавфсизлигини олдини олувчи чора-тадбирлар кўзда тутилган.

Бош режа

Реконструкция қилинаётган бино 1982 йилда фойдаланишга топширилган бўлиб, бинонинг умумий майдони 822,8 м² га тенг.

Бино бош режасида атроф-муҳит муҳофазасини таъминлаш мақсадида ҳудуд атрофида кўкаламзорлаштирилган бинонинг тунги ёритиш системаси ишлаб чиқилган.

ҳажмий-режавий ва конструктив ечимлар

Тамирланадиган бино - 2 каватли, бўлиб, тўғри тўртбурчак кўринишдаги шаклга эга. кават баландлиги полдан шифтгача 3.3 м. Бинонинг режадаги ўлчами: 48 x 9,0 метрни ташкил этади.

Конструктив схемаси каркасли, бўйлама ва кўндаланг йўналишдаги юк кўтарувчи элементлар каркас ҳисобланади

1. Пойдевори – қуйма лентасимон ва қуйма алоҳида турувчи;
2. Каркас элементлари - қуйма темир бетон устунлар ва ригеллар;
3. Девор ва пардадеворлар:
 - Ташқи деворлар – темир бетон осма панеллар;
 - Пардадевор- арматураланган пишган гиштдан, калинлиги 120мм;
4. Ораёпма ва томёпма –йиғма т/б кўп бўшлиқли плита;
5. Зинапоя- йиғма темир бетон қадами ва майдони
6. Том тушама- юмшоқ ўрама материалли.
7. Поллар- Ёғоч, мозайкали, бетонли, линолеумли ва керамик плитали
8. Эшиклар – «Ёғоч»;
9. Деразалар – «Ёғоч»

Таъмирланадиган биноси учун “Камуналтаъмирлойиҳа” МЧЖ томонидан техник хулоса берилиб, қуйидаги ишлар амалга оширилиши кўзда тутилган.

- ✓ Бино ичидаги ичимлик сув ва исситиш тизими қувурларни алмаштириш
- ✓ Том тушамадаги иссик саклагич катламини алмаштириш
- ✓ Том шифтидаги овоз ютувчи материалларни алмаштириш
- ✓ Орадевор ва деворларни кучайтириш
- ✓ Пол қопламаларини алмаштириш
- ✓ Шифтларни қириб тозалаш
- ✓ Ташқи фасадни сифатли сувоқ қилиш ва елимли бўёқ билан бўяш
- ✓ Том тўшама – Таъмирлашдан сўнг чордоқли, асбецсимон тулкинсимон шиферли, ёғин сувлари ташкил этилган ҳолда тарновлар орқали; профнастилга алмаштириш
- ✓ Поллар- бетонли, сопол плиткали, линолеумли
- ✓ Деразалар- Акфа алюминий профил ўрнатиш
- ✓ Эшиклар МДФга 100% алмаштириш
- ✓ Отмоска учун асфальт қопламани янгилаш
- ✓ Ёнгин чиккан пайтда ёнгин чакирувини билдирувчи қурилмалар ўрнатиш
- ✓ Бино ички ва ташқи электр симларини ва жихозларни алмаштириш

Қурилиш таъмирлаш ишлари :

1. Қурилиш меъёрлари ва қоидалари асосида бўлишини таъминлаш;
2. Белгиланган тартибдаги ишларни кетма-кет амалга ошириш;
3. КМК 2.01.03.-96 – Сейсмик худудларда қурилиш;
4. КМК 2.02.01.-98 – Бино ва иншоотлар заминлари;
5. КМК 2.03.11-96 – Қурилиш конструкцияларини коррозиядан химоя қилиш
6. ҚМК 3.01.02-00- Қурилишда ҳавфсизлик техникаси
7. ШНҚ 2.01.02-04- Бинолар ва иншоотларнинг ёнғин хавфсизлик

Ички ва ташқи пардозлар

Ички девор ва пардеворлар сувоқ қилиниб, сўнгра бўёқ қилинади. Санитария гигиена хоналарига рангли сирланган плиткalar ёпиштирилади.

Ташқи девор ва цоколь - эски бўёқларни кўчириш, сифатли сувоқ қилиб текислаш, сувли ва мойли бўёқ билан бўяш ҳамда ташқи откосларни сифатли сувоқ қилинади.

Таъмирлаш жараёнида кўриладиган чора-тадбирлар

1. Фаолият давомида бино атрофига, яъни пойдеворга сув келишини олдини олиш;
2. Коммуникация тизимларидаги ёриқларни таъмирлаш;
3. Эшикларни эвакуация талабалари асосида амалга ошириш
4. Эшикларни баланлиги ва йўлаклар эвакуация йўлига камида 2 м.
Эшиклар кенлиги эвакуация камида 0.8 м

Хоналар таснифи

т/р	Лойиҳа бўйича хоналар рақами	юзаси, м ²	пол тури
	1- Қават токарлик цехи		
1	<i>Мухандислар хонаси</i>	36	Линолеумли пол
2	<i>Зина булмаси</i>	18,9	Бетон пол (мавжуд)
3	<i>Асбоб-ускуналар хонаси</i>	53,58	Бетон пол
4	<i>Токарлик цехи</i>	53,58	Бетон пол
5	<i>Токарлик цехи</i>	14,6	Бетон пол
6	<i>Токарлик цехи</i>	53,58	Бетон пол
7	<i>Токарлик цехи</i>	53,58	Бетон пол

8	<i>Йўлак</i>	16,732	Линолеумли пол
9	<i>Хисобхона</i>	23,332	Линолеумли пол
10	<i>Рахбар хонаси</i>	36	Линолеумли пол
11	<i>Эркаклар санузел</i>	11,932	Керамик пол
12	<i>Зина бўлмаси</i>	18,9	Бетон пол (мавжуд)
	<i>2- Қават</i>		
1	<i>Зина бўлмаси</i>	19,2	Бетон пол (мавжуд)
2	<i>Йўлак</i>	93,29	Бетон пол (мавжуд)
3	<i>Тайёр маҳсулотлар омбори</i>	57,67	Линолеумли пол
4	<i>Аёллар сан узели</i>	19,69	Керамик пол
5	<i>Тикувчилик цехи</i>	38,76	Линолеумли пол
6	<i>Тикувчилик цехи</i>	38,76	Линолеумли пол
7	<i>Тикувчилик цехи</i>	38,76	Линолеумли пол
8	<i>Тикувчилик цехи</i>	28,12	Линолеумли пол
9	<i>Тикувчилик цехи</i>	55,2	Линолеумли пол
10	<i>Зина бўлмаси</i>	19,47	Бетон пол (мавжуд)

Конструктив ечим

Лойиха индустриал қурилиш маҳсулотлари каталоги асосида ишлаб чиқилган бинонинг асосий юк кўтарувчи элементи бўйлама йўналишдаги ғишт деворлар ҳисобланади. Капитал таъмирлаш лойихасида асосий юк кўтарувчи конструкцияларни безаш ёки уларни обмонтаж ишларини амалга ошириш кўзда тутилган бино текширилган унинг асосий юк кўтарувчи элементларида бузилишда ёриқ ёки чўкишлар қайд этилмаган реконструкция ишлари асосий қисмини ҳоналарни қайта қараб чиқиб хажмий режавий ечимини муқобиллаштириш, яъни баъзи паробнормалари олиб ташлаш ёки қуриш ишлари амалга оширилади бинодаги эшик ва безаклар замонавий талаблар асосидаги алюмин профил эшик ва деразаларга алмаштириш кўзда тутилган бунда уларнинг узок муддат давомида ўз хусусиятларни ўзгартирмасдан ишлаб мумкинлиги ва бино ичидан иссиқлик йўқолишини олдини олиш мақсадида ўрнатади реконструкция ишлари давомида пол конструкцияларини акссарият қисми алмаштирилади.

Капитал таъмирлаш лойихасида асосий бажариладиган ишлардан бири том тўшама конструкциясида ўзгариш қилиниши ҳисобланади. Ҳозирда бинода рулонли том тўшама хизмат қилиб келмоқда, бизнинг кескин фарқ қилувчи иқлимимиз шароитида тўшама ўз эксплуатация даврини тез йўқотиши ҳисобига бинога ёнғин сувлари ўз таъсирини кўрсатмоқда. Шунинг учун реконструкция лойихасида том тўшама конструкцияси икки нишабли чордоқли қилиш кўзда тутилган

Поллар

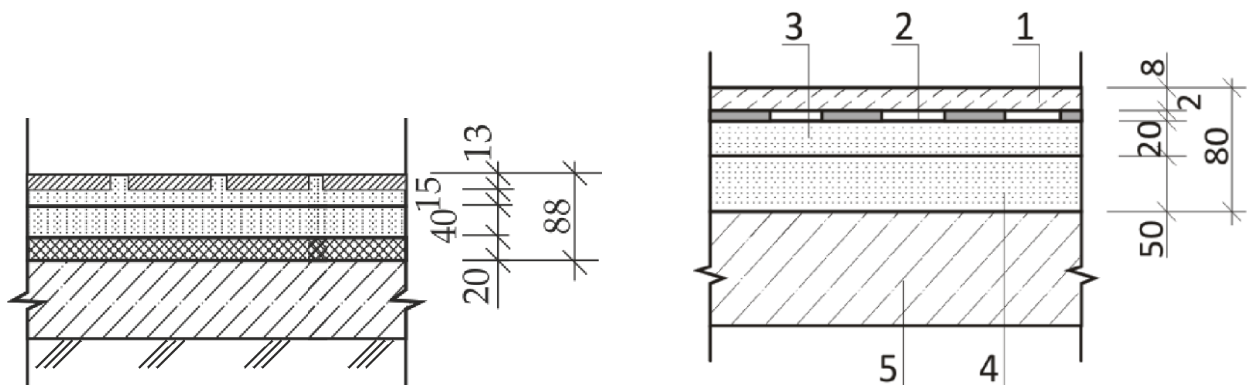
Полни ётқизишда ҚМҚ 3.02.01-87 “Поллар” ва СН 300-75 кўрсатмасига асосан ётқизилиши лозим.

Бузилган пол қопламаси ва пол тўшамасини олиб ташлаш ва янғисини ўрнатиш. Монолит полларни ҳосил қилишда қоришмани ётқизиш 2,5-4 млик кенгликдаги полоса кўринишида, маёқли рейка ёрдамида амалга ошириш лозим. Қоришмани ётқизиш қоришма қотишидан рейкани олиш эса бетон қотгандан сўнг амалга ошириши лозим. Бетон ва цементли поллардаги дарзлар ёки ёриқлар сув юзаларида юрилиши сўнгра эса тартиб 1;1, 1;2 ли суюқ бетон қоришмаси билан тўлдирилиши лозим.

Бетон ва мазайкали поллар учун қўлланиладиган қоришмаларни ёюлувчанлигини агар пластификаторлар қўшилмаган бўлса, конуснинг чўкиши 2-4 см га тўғри келиши лозим. Цемент қумли қоришмаларда эса конуснинг чўкиши 4-5 см га тўғри келиши лозим. Қоришмаларнинг ёйилувчанлигини фақат пластификаторлар қўшиш орқали ошириш талаб қилади

Линолеумли поллар

Асос тўшамаси нотекисликларни шилокоблоклаш шпатлофка ёрдамида текислаш, сўнгра қуритиш лозим. Рулонли материалларни ётқизишни одамлар ҳаракат йўналиши бўйлаб амлага ошириш лозим.

Эшик ва дерзалар

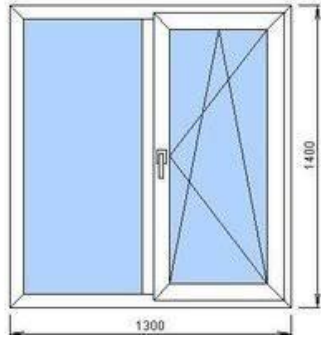
Дерзалар алюмин профил қабул қилинган эшиклар ҳоналарни ўзаро боғлайди.

Эшик ва дерзалар ДАСТ 16289-96 асосида қабул қилинган. Дерзалар қўш переплетли эшиклар бир икки табоқли, берк ва ойналик қабул қилинган.

капитал таъмирлаш жараёнида таъминланадиган ва алмаштириладиган эшик ва дерзаларни ўлчамлари, қўлланиши ва сони тўғрисида маълумотлар лойиханинг меоморчилик қисмининг “Ёғоч материаллари қайдномасида” келтирилган

Дераза блокларини обмонтаж қилишда ойна ойнани эҳтиёт бўлиб олинишини, синдирмаслик ва иш охирида мутасадди кишиларга қайта ишлатиш мумкинлиги акт асосида топшириш лозим.

Эшик ва дераза ромлари ДАСТ УЗ 699-96 талабларига мос ҳолда тайёрланган бўлиши лозим. Ром деталлари эса алюмин профиллардан тайёрланган бўлиши ва ДАСТ 22233 талабларига жавоб бериши лозим.

Ички пардоз

Сувоқ ишлари том, пардеворлар, эшик ва дераза ромлари, иситиш системаси, водопровод тизимлари таъминлангандан сўнг амалга ошириш лозим.

Бўялиши лозим бўлган юзалар ювилади эски крошка ва шпатбловка қолдиқлари тозалаб ташланади.

Фасад сувоғини таъмирлаш ва бўяш

Фасад сувоғини таъмирлашда бузилган сувоқни кўл ва механик ушоналар ёрдамида олиб ташланади. Ёиштли юзаларини сувоқ кўчирилгандан кейин пўлат чўткалар ёрдамида тозаланади, керак бўлса кесиб олиб ташланади.

Агар сувоқ қалинлиги 15 см дан ортиқ бўлса сувоқ қилинадиган юзага пўлат тўр маҳкамлаш лозим, бунинг учун тўрни ёишт чокларига мих қоқиш ёки ёғоч поналар ўрнатиш орқали маҳкаланади.

Сувоқни таъминланган участкаларини эски сувоқ билан туташ қисмларини яхшилаб ишқаланиб бир сатхга келтирилади.

Сувоқдаги ёриқларни 10-20 мм чуқурликча тозалаб, сувоқ қоришмаси билан қайта ишланади ва затирка қилинади.

Фасадни бўяш ишлари барча умумқурилиш ишлари якунланган юзалар сўнг амалга ошириш лозим. Бўёқ ишларини бажаришдан олдин ифлосланган юзалар тозаланади ва ювилади. Перхлорвинил краска юзаси шпакловка қилиниш лозим.

Бино атрофи 1000 ммли асфальт бетонли атмоска ётқизилади.

Тадбиркорлик билан шуғулланиш учун фақат тикувчилик цехи очиш камлик қилишидан хабарингиз борми? Қуйида тикувчидан тадбиркорга айланиш учун нималар зарурлиги ҳақида билиб оласиз

Қайд этилишича, коллеж битирувчилари, тадбиркорликни бошлаётган хотин-қизлар, маҳалла маслаҳатчилари тегишли мутахассислар иштирокида ўтказилган тадбирда улар учун кўникмалар ва имтиёзлар ҳақида сўз юритилди. "Ҳозиргача бундай семинарлар бешта туманда ўтказилди, – дейди "Тадбиркор аёл" вилоят ҳудудий бўлинмаси раҳбари Феруза Хонкелдиева. – Бу каби семинарлар август ойига қадар барча туманларда ўтказилади. Пахтачида ўтган шундай семинардан сўнг икки нафар аёл тадбиркор сифатида рўйхатдан ўтиб, ўз ишини расмийлаштирди. Семинарлар давомида хотин-қизларнинг тадбиркорлик билан шуғулланишлари фақат тикувчилик цехи очишдан иборат

эмаслиги, бошқа йўналишлар ҳақида ҳам маълумотлар айтилди. Оилавий тадбиркорлик, банкдан кредит олиш тартиблари, солиқ тўлаш хусусида кенг тушунчалар берилди".

Наманган – мамлакатимизнинг ҳар томонлама ривожланган, гўзал вилоятларидан бири. Кейинги йилларда унинг иқтисодий салоҳияти ошиб, шаҳар ва қишлоқлар обод бўлиб бормоқда. Жорий йилнинг биринчи чорагида ялпи ҳудудий маҳсулот 8,7 фоиз ўсган. Бу улкан бунёдкорлик ишларига асос бўлмоқда.

Поп туманида 100 мегаватт қувватга эга бўлган, умумий қиймати 210 миллион долларни ташкил этадиган қуёш электр станциясини қуриш, Мингбулоқ туманида 211 миллион долларлик “Мингбулоқ нефть-газ” конини ўзлаштириш ва бошқа инвестиция лойиҳалари вилоят иқтисодиётини янги босқичга кўтаради.

Наманганда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳаси изчил ривожланмоқда. Вилоят ишбилармонлари замонавий технологиялар асосида харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқариб, экспортдан катта даромад топмоқда. Жорий йилнинг биринчи чорагида 79 корхона 17,4 миллион долларлик маҳсулотни экспорт қилган. Экспортчи корхоналар сафига 19 янги субъект қўшилган.

Ўзбекистон Республикаси Президенти С.М.Мирзиёевнинг Наманган вилоятига тасҳрифи давомида ҳамда 2017 йил – “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” давлат дастурида қисқик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш бўйисҳа назарда тутилган топсириқлар ижросини таъминласҳ бўйисҳа амалга осҳирилисҳи зарур бўлган сҳоралар ҳамда “2017-2019 йилларда Наманган сҳаҳрини комплекс ривожлантириш сҳора-тадбирлар дастури тўғрисида” сҳаҳар ҳокимининг қарори лойиҳасини исҳлаб сҳиқиб, тасдиққа киритисҳ тўғрисида сҳаҳар ҳокимлигининг қисқик мажлислар залида Наманган сҳаҳар ҳокими ва маҳаллий тадбиркорлар йиғилисҳи бўлиб ўтди.

Унда тадбиркорлик боъйисҳа амалга осҳирилаётган лойиҳалар мақсади, коълами ва инновацион ёндасҳувлари талаб даражасида эмаслиги, тадбиркорлик субъектлари раҳбарлари ва улар билан исҳловсҳи идоралар раҳбарларида дунёқарасҳни оъзгартирисҳ ва халқдан бир қадам олдинда юрисҳ зарурлиги, саноат зоналарини тасҳкил этисҳ, технопаркларга асос солисҳ, эркин иқтисодий зоналардаги лойиҳалар даражасида ривожланисҳ усҳун барсҳа имтиёз ва преференциялар мавжудлиги таъкидланди.

Сҳунингдек, сҳаҳарни ривожлантириш стратегияси ва ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурида инновацион, кенг коъламли лойиҳаларга алоҳида эътибор қаратисҳ, исҳлаб сҳиқарисҳни диверсификацияласҳ, маҳсулот ва хизматлар турларини коъпайтирисҳ ва сифат даражасини осҳирисҳ боъйисҳа

ижобий натижаларга эришсиз, лозимлиги каби муҳим вазифалар белгилаб олинди.

Исҳки бозорни ихтисосласхтирив, унинг негизида маҳаллий исҳлаб схиқарувсхиларнинг маҳсулотларини танитив ва реализациясига коъмакласхив, юқори савдо маданиятини сҳакклантирив мақсадида тайёр кийимлар (еркаклар, аёллар ва болалар тайёр кийимлари, кийим-кесҳакларни исҳлаб схиқаривсҳда фойдаланиладиган асҳёлар) доимий исҳловсҳи павилгъони – “Маҳаллий исҳлаб схиқарувсхилар савдо маркази”ни тасҳкил этивсҳ, бозорини тартибга келтиривсҳ ва маҳаллий исҳлаб схиқарувсхиларга намунавий савдо доъконлари лойиҳаларини исҳлаб схиқилисҳига келисҳиб олинди.

Коллеж битирувчилари, тадбиркорликни бошлаётган хотин-қизлар ва ўғил болаларга хусусий тадбиркорлар томонидан бўш иш ўринлари яратилаётганлиги хозирги куннинг долзаб мавзуларидан бири бўлиб келмоқда. Бундан келиб чиққан холда Бинолар ва иншоотлар қурилиши кафедра томонидан «Нуробод массивидаги 53-мактаб биносини тикувчилик цехига ўзгартириб лойиҳалаш» мавзусида диплом лойиҳасини бажариш вазифаси берилди. Унда қурилиш меъморчилиги бўлимида бинонинг ҳажмий-режавий ечими, конструктив ечими, зилзилабардошлигини таъминлашга қаратилган ечимлар қабул қилинган.

Атроф муҳит муҳофазаси бўлимида атроф муҳитга ташланаётган чиқиндилар туралари ва уларнинг бартараф этиш йўллари тадбирлар, хаёт фаолияти хавфсизлиги бўйича меъёрлар асосида қоида ва тавсиялар ишлаб чиқилган. Шу билан бирга ҳисоб конструктив, қурилишни ташкил қилиш ва режалаштириш, қурилиш иқтисодиёти бўлимлари топшириқ асосида ишлаб чиқилди.

ПОЛ ИШЛАРИ УЧУН ТЕХНОЛОГИК ХАРИТА

Поллар бинонинг конструктив қисми бўлиб одамлар, жониворлар, транспорт воситалари, жихозлардан тушадиган юкланишларни ва механик ҳамда агрессив муҳит таъсирларини қабул қилишга мўлжалланган.

Поллар кам ёйилувчан, мустаҳкам, осон таъмирланадиган бўлиши, зарбавий юкланишлар, агрессив муҳит ва харорат таъсирига чидамли бўлиши керак. Бундан ташқари иссик, чанглангмайдиган, шовқинсиз ва иссикни, товушни, сувни ўтказмайдиган бўлиши зарур.

Поллар грунт ёки ораёпмалар устига ҳосил қилинади. Полнинг асосий элементлари: асос, тушама катлам, коплама катлаш.

Қоплама катлам асосий элемент бўлиб, полнинг номланишини белгилайди. Шунга кўра поллар донадор материалли (тахта, паркет, плита, плиткалар), урама материалли (линолеум), яхлит копламали (мозаикали, ксилолитли, бетонли, полимер-бетонли, цемент-кумли) бўлиши мумкин.

Наманган шаҳри Нуробод массивидаги 53- мактаб биносини тикувчилик цехига ўзгартириш лойиҳаси бажаришда қуйидагилар аниқланди: биноси 2

қаватли бўлиб, 1-қаватида токарлик цехи хоналари 2- қаватида эса тикувчилик цехи хоналарига мослаштирилади. Узгартириш натижасида бинодаги пол конструкцияси тўлиқ алмаштирилиб, ишлаб чиқариш учун мос ҳолда танланади. Бинода асосий ва ёрдамчи хоналар бўлиб, уларда қуйидаги тартипги поллар ишлатилган: биринчи қаватида бетон ва керамик поллардан, иккинчи қаватда эса линолеумли ва керамик поллардан фойдаланилган

т/р	Лойиҳа бўйича хоналар рақами	юзаси, м ²	пол тури
	3- Қават токарлик цехи		
1	<i>Мухандислар хонаси</i>	36	Линолеумли пол
2	<i>Зина бўлмаси</i>	18,9	Бетон пол (мавжуд)
3	<i>Асбоб-ускуналар хонаси</i>	53,58	Бетон пол
4	<i>Токарлик цехи</i>	53,58	Бетон пол
5	<i>Токарлик цехи</i>	14,6	Бетон пол
6	<i>Токарлик цехи</i>	53,58	Бетон пол
7	<i>Токарлик цехи</i>	53,58	Бетон пол
8	<i>Йўлак</i>	16,732	Линолеумли пол
9	<i>Хисобхона</i>	23,332	Линолеумли пол
10	<i>Рахбар хонаси</i>	36	Линолеумли пол
11	<i>Эркаклар санузели</i>	11,932	Керамик пол
12	<i>Зина бўлмаси</i>	18,9	Бетон пол (мавжуд)
	4- Қават		
1	<i>Зина бўлмаси</i>	19,2	Бетон пол (мавжуд)
2	<i>Йўлак</i>	93,29	Бетон пол (мавжуд)
3	<i>Тайёр маҳсулотлар омбори</i>	57,67	Линолеумли пол
4	<i>Аёллар сан узели</i>	19,69	Керамик пол
5	<i>Тикувчилик цехи</i>	38,76	Линолеумли пол
6	<i>Тикувчилик цехи</i>	38,76	Линолеумли пол
7	<i>Тикувчилик цехи</i>	38,76	Линолеумли пол
8	<i>Тикувчилик цехи</i>	28,12	Линолеумли пол
9	<i>Тикувчилик цехи</i>	55,2	Линолеумли пол
10	<i>Зина бўлмаси</i>	19,47	Бетон пол (мавжуд)

Пол ишлари ҳажмини аниқлаш

Пол ишларининг ҳажми бинодаги мавжуд хоналар юзасидан келиб чиққан ҳолда аниқланади. Поллар тури бино хоналаридаги функционал жараёнга боғлиқ равишда танланган. Пол ишлари ҳажмини қуйидагича аниқлаймиз:

1	Керамик поллар -	31,620	м ²
2	Линолеумли поллар -	398,324	м ²
3	Бетон поллар -	228,920	м ²

жами пол ишларининг 658,86 м2
ҳажми -

МАТЕРИАЛЛАР САРФИНИ АНИКЛАШ

Материаллар сарфи пол ишлари таркибига боғлиқ равишда пол юзаси ва бирлик юза учун белгиланган меъёрлар асосида аниқланади.

Материаллар сарфининг меъёрини амалдаги «Умумқурилиш ишлари учун материаллар сарфи» асосида қабул қиламиз.

ЛИНОЛЕУМ ПОЛ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР САРФИ

1	Бетон	398,324	х	0,1325	=	52,8	м3
2	Қоришма	398,324	х	0,027	=	10,8	м3
3	Линолеум	398,324	х	1,02	=	406,3	м3
4	Битумли грунтовка	398,324	х	0,097	=	38,6	м3
5	Битумли мастика	398,324	х	2,2	=	876,3	м3
6	Ёғоч плитуслар	398,324	х	0,95	=	378,4	м
7	Мих	398,324	х	0,02	=	8,0	кг

КЕРАМИК ПЛИТКАЛИ ПОЛ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР САРФИ

1	Бетон	31,6202	х	0,01015	=	0,3	м3
2	Қоришма	31,6202	х	0,0222	=	0,7	м3
3	Қаторлар учун керамик плитка	31,6202	х	1,03	=	32,6	м2
4	плитус учун керамик плиткалар	31,6202	х	1,88	=	59,4	м

БЕТОН ПОЛ УЧУН МАТЕРИАЛЛАР САРФИ

1	Бетон	228,92	х	0,1325	=	30,3	м3
2	Коришма	228,92	х	0,027	=	6,2	м3

Пол ишларини бажариш технологияси билан танишиб чиқамиз:

1. Бетон пол ишларининг бажарилиши тартиби

Бетон пол ҳосил қилиш учун дастлаб грунт устига 150мм калинликда тушама бетон катлами ҳосил қилинади. Тушама бетон катлами котиб кетган холларда коплама катламни ҳосил қилишдан аввал унинг сирти пулат чуткалар ёрдамида тирнаб чиқилади ёки пневматик болгалар ёрдамида 3...5мм чуқурликда бутун юза чекиб чиқилади.

Коплама катламни тўшашдан аввал тўшама катлам юзаси сув билан намланади. Бетонлаш ёғоч режа рейкалари билан ажратилган кенглиги 3м гача бўлган полосалар бўйлаб амалга оширилади. Режа рейкаларининг калинлиги коплама катлам калинлигига мос бўлиши керак. Полосалар бинонинг узун томонига параллел жойлашади. Бетон коришмасини автобетонташигич, ўзитўқар автомобил, мототележка, бетоннасослари

воситасида узатилиши мумкин. Айрим ҳолларда замбиллардан ҳам фойдаланиши мумкин. Текисланган бетон қоришмаси режа рейкаларидан 3...5мм юқорига кўтарилиб туриш керак. Шундан сўнг бетон қоришмаси титратгичли рейка ёрдамида зичланади. Бетонлаш ишлари полосаларни оралатиб бажарилади. Оралик полосаларни бетонлашдан аввал режа рейкалари йиғиштириб олинади, бетоннинг ён сирти тирналади вас сув билан намлаб чиқилади. Қоплама катлам сирти бетоннинг қотиши бошлангунга қадар металл андава билан силликлаб чиқилади. Бетонлашдан 3 соат ўтгач бетон сиртини сув билан намлаш бошланади. Бетон қарови 7...10 кун давом эттирилади

Бетон пол ҳосил қилиш ишлари ИИ ва ИВ тоифали 2 нафар бетончилар звеноси томонидан амалга оширилади.

2. Линолеумли пол ишларининг бажарилиш тартиби

Грунт устига линолеумли пол ҳосил қилиш учун дастлаб 150 мм калинликда тўшама бетон катлами ҳосил қилинади. Тушама катлам сирти цемент – қумли қоришма билан текисланади.

Линолеумли пол ишлари барча турдаги қурилиш – монтаж ва пардозлаш ишлари тугагандан сўнг бажарилади. Қурилиш майдонига келтирилган линолеум қиш шароитида 15 °С дан кам бўлмаган ҳароратда 2 кун саклаб турилади. Сўнгра ёзилган ҳолатда 3 кун сакланади.

Линолеумни тушашдан аввал асос валик ёки пуркагичлар ёрдамида суюлтирилган елим ёки мастика билан грунтовка қилинади. Линолеум урамлари бир-бирига 20...30мм қириштириб тушалади. Сўнгра линолеум урамларини ярим узунлигига ортига қайтариб чоклар атрофида 100...150мм жой қолдириб елим (мастика) суртилади. Сўнгра линолеумнинг иккинчи ярми учун ҳам шу ишлар бажарилади. Линолеумнинг биринчи урами ёпиштирилгач, иккинчисини ёпиштиришга қиришилади.

Чоклардаги устма-уст тушган икки катлам линолеум маҳсус пичок ёки дастаки электр машинаси ёрдамида қирқилади. Қирқиндилар чиқариб ташланади ва линолеум узил-кесил ёпиштирилади. Асос билан яхши ёпишиши учун линолеум титратгични ёки оддий дастаки каток (зичлагич) билан зичланади. Чокларни бириктиришда совук пайвандлаш усулидан ҳам фойдаланиш мумкин. Бунда кенглиги 100мм бўлган ёпишувчи ленталардан, елим ёки мастикадан фойдаланилади.

Линолеумли пол ишлари ИИИ ва ИВ тоифали 2 нафар қосинловчилар звеноси томонидан амалга оширилади.

3. Керамик плиткали пол ишларининг бажарилиш тартиби.

Керамик плиткали пол қопламалар учун унинг асоси мустаҳкам ва бикр бўлиши талаб этилади. Бундай асослар қум-цементли маркаси М100 бўлган қоришмадан тайёрланади. Ушбу асосларга плиткали қопламалар чоклар ҳосил қилинган ҳолда тўшалади. Плиткали полларни тўшаш ишлари асосларини

текислаб бўлингач, барча чуқурчалар ва тешиklar тўлдирилгач, зина ва майдонлар текислангач, сантехника ишлар тугагандан сўнг, пол ишлари билан боғлиқ бўлган уланиш чокларини герметиклиги ва гидроизоляция ишларини тугатилганлиги бўйича далолатномани топширилгандан сўнг киришилади. Асосларни тўғрилиги икки метрли ўлчов рейкаси билан текшириб борилади. Плиткали полларни теришда шнур иплардан фойдаланилади. Аввал бешта 100x100 мм ўлчамдаги плиткалар чоклар қолдириб териб олинади. Сўнгра уларни олиб остига кенлиги 50 см ва бутун узунлиги бўйича 15 мм қалинликда қоришма ёйиб чиқилади. Плиткани қоришмага чўкиш чуқурлиги 2-3 мм атрофида бўлиши керак.

Иш унумдорлигини ошириш учун узунлиги 2,5 метр бўлган “рейка-шаблон”дан фойдаланилади. Рейка 20-25 та плитка учун унинг чокларини ҳам ҳисобга олган ҳолда белгилаб чиқилган. Рейка-шаблон тортилган шнур бўйлаб ўрнатилади ва ва плиткани териш ишлари бажарилади. Жараён тугагач плитка тўшамаси устига ёғоч қириндиси сепилади ва 3-4 кундан сўнг тозалаб қўйилади. Шундан сўнг унинг юза қисмидаги чокларига цементли қоришма қуйиб чиқилади.

Ортиқча қоришма қотиб қолмасдан аввалроқ сидириб олиб ташланади. Сўнгра нам ёғоч қириндиси билан тозалаб қўйилади.

Агар пол юзаси талаб даражасида тоза бўлмаса ёки бўёқ тегиб қолган бўлса, сувли ишқор эритмаси билан тозаланади. Қиш мавсумида хона харорати 8 оС дан кам бўлмаслиги зарур. Плитка ишлари бажарилиб бўлгач хона хароратини 15 оС атрофида бўлишини таъминлаш зарур. Плитка чокларини тўғрилиги хар 10 м да 10 мм дан ортиб кетмаслиги керак. Плиткаларни чўкиб ва нотекис жойлашиб қолишидан сақлаш керак

4. Ёғоч полларни ҳосил қилиш

Ёғоч полларни ҳосил қилишнинг технологик кетма-кетлиги уч босқичдан иборат бўлади:

- 1) Лагаларни ўрнатиш ва уларни юқори сатҳини берилган сатх белгисига тўғри келишини текшириш;
- 2) Ёғоч тахталарни тўшаш, уларни зичлаш ва лагаларга михлаш;
- 3) Плинтусларни ўрнатиш.

Лагаларни қалинлиги 40 мм, кенглиги 80...100 мм бўлиб, темир бетон ораёпмалар устига ўрнатилганда улар орасидаги масофа 0.6...0.8 м ни ташкил этади. Ғистли устунлар устига ўрнатилганда улар орасидаги масофа 0.4...0.6 м ни, лагаларнинг кўндаланг кесими 60x120 мм ни ташкил этади. Лагалар қалинлиги 40 мм бўлганда устунчалар ўқлари орасидаги масофа 0.8..0.9 м, лагалар қалинлиги 60 мм бўлганда устунчалар ўқлари орасидаги масофа 1.0..1,2 м қабул қилинади. Лагалар хоналарда ёғуғлик йўналишига кўндаланг, йўлакларда кишиларнинг ҳаракатланиш йўналишига кўндаланг жойлаштирилади. Лагаларнинг ҳар икки томони деворга 2..3 см етказмасдан қўйилади.

Дастлаб режаловчи лагалар ўрнатилиб, уларни горизонталлиги сувли адилак ёрдамида текшириб чиқилган оралиқ лагалар ўрнатилади.

Лагаларни ғиштли устунчалар устига ўрнатилганда, дастлаб таянч сатхларнинг бир хиллиги текширилиб чиқилади. Сўнг устунчаларустига икки қават рубероид тўшалади. Лагаларнинг чоки устунчалар марказига тўғри келиши керак.

Ёғоч тахталарнинг остки ва ён томонлари антисептикалани. Тахталарнинг қалинлиги 29 мм, кенглиги 74...124 мм ни ташкил этади. Тахталарнинг намлиги уларни маҳкамлаш пайтида 12% дан ортиқ бўлмаслиги керак. Тахталар орасида оралиқ ҳосил бўлишига алоҳида жойлардагина йўл қўйилади. Шунда ҳам бу оралиқлар кенглиги 1мм дан ортиб кетмасилиги керак.

Тахталар лагаларга 60...70 мм ли лагаларга маҳкамлаб чиқилган уларнинг устки қисми зарур ҳолларда рандалаб чиқилади.

Ёғоч полларни қуриш ишларини 4- разрядли ва 2- разрядли дурадгорлар звеноси бажаради.